

Állampolgári mozgalom a Nagy Testvér ellen

Dr. Navracsics Tibor

Talán mindenki emlékszik George Orwell 1984 című disztópiájára. Az 1948-ban született mű 1984-re olyan technikai fejlettséget feltételezett, amelynek eredményeként a diktátor mindenki életében közvetlenül jelen tud lenni, és mindenki életét közvetlenül tudja ellenőrizni. Alig tévedett a szerző: ha nem is a huszadik század végére, de a huszonegyedik század elejére valós veszéllyé vált az állampolgárok tömeges megfigyelése. Most egy európai polgári kezdeményezés indult ennek megakadályozására.

Az Európai Bizottság január 7-én hozta meg azt a [döntését](#), amivel nyilvántartásba vette „A biometrikus alapú tömeges megfigyelési gyakorlatok tilalmára irányuló civil társadalmi kezdeményezés” elnevezésű európai polgári kezdeményezést. Most a kezdeményezés elindítóin a sor: hat hónapon belül el kell indítaniuk az aláírásgyűjtést akciójuk támogatásához. Egy éven belül legalább hét tagállamból összesen legalább egymillió érvényes aláírást kell összegyűjteniük. Az aláírások összegyűjtését és hitelesítését követő hat hónapon belül az Európai Bizottságnak érdemben kell reagálnia a kezdeményezésre. Akár helyt ad neki, akár elutasítja, döntését indokolnia kell.

Az európai polgári kezdeményezést a Lisszaboni Szerződés vezette be az európai belpolitikába, és gyakorlatilag 2012 óta létezik. Célja, hogy azzal, hogy közvetlen kapcsolatot teremt az állampolgárok és a közösségi politikai tér között, orvosolja a demokratikus deficit egyik területét, és hozzájáruljon az úgynevezett polgárközeli Európa megteremtéséhez. 2012 májusában indult el az első olyan európai polgári kezdeményezés, amely sikeres tudott lenni. Ennek tárgya a vizek és szennyvízhálózatok mentesítése a belső piaci szabályok és a liberalizáció alól, és azok közjövő minősítése. Az Európai Bizottság 2014 márciusában [reagált](#) pozitívan a kezdeményezésre, és kezdte meg azt a jogalkotási munkát, amellyel az akció a célját az európai szinten eléri.

A sikeresnek tűnő kezdet ellenére az európai polgári kezdeményezés mindeddig nem tudta forradalmasítani az európai döntéshozatali gyakorlatot. 2012 óta összesen hetvenhat európai polgári kezdeményezés indult, ezekből mindössze négy jutott el odáig, hogy az Európai Bizottság érdemben foglalkozzon vele. Ezek közül kettő esetében – a már említett vízzel kapcsolatos, illetve a glifozát [betiltását](#) célzó kezdeményezésnél – mutatott támogató hozzáállást, míg a másik kettőt – az emberi embriók kísérleti [felhasználásának](#) és az állatkísérletek [betiltását](#) célzót – elutasította.

A még folyamatban lévő – azaz vagy az aláírás fázisában, vagy a bizottsági reagálás szakaszában – európai polgári kezdeményezések közül kettőnek is van jelentős magyar érdekeltsége. Az Európai Unió nemzeti és nyelvi kisebbségeinek védelmét célzó [Minority](#)

[SafePack](#) 1.123.422 aláírójával már arra vár, hogy az Európai Bizottság érdemben is foglalkozzon az üggyel, míg a „Kohéziós politika a régiók egyenlőségéért és a regionális kultúrák fenntarthatóságáért” című [polgári kezdeményezés](#) – amelyről mi is írtunk [itt](#) – még az aláírásgyűjtés fázisában van.

A most bejegyzett kezdeményezés [célja](#) a biometrikus alapú tömeges megfigyelés és adatrögzítés betiltása. Megítélésük szerint a biometrikus alapú tömeges megfigyelési rendszerek – például a köztéri kamerák – minden állampolgárral potenciális bűnözőként bánnak, az adatrögzítési és arcfelismerési rendszerek pedig súlyos emberi jogi sérelmeket okoznak. Éppen ezért ezek betiltását szolgáló jogi háttér megteremtésére szólítják fel az európai döntéshozókat.

Ma még megjósolhatatlan, hogy a kezdeményezők össze tudják-e gyűjteni a szükséges mennyiségű aláírást a rendelkezésre álló határidőn belül. A koronavírus-járvány okozta nehézségekre reagálva ugyan az Európai Bizottság [meghosszabbította](#) a határidőket, azonban így is meglehetősen nehéz lesz a mostani körülmények között mozgósítani az európai polgárokat.

2021.01.11.